

**KANCELARIA
SENATU**

BIURO ANALIZ, DOKUMENTACJI
I KORESPONDENCJI

Warszawa, 9 grudnia 2019 r.

BADK.DPK.133.86.2019 ŻU

P9-50/19	Data wpływu petycji 24 października 2019 r.
	Data sporządzenia informacji o petycji 9 grudnia 2019 r.

PAŃSTWO A ZWIĄZEK WYZNANIOWY

TEMAT

**ZMIANA USTAWY O STOSUNKU PAŃSTWA DO
MUZULMAŃSKIEGO ZWIĄZKU RELIGIJNEGO**

WNOSZĄCY PETYCJE: petycja indywidualna

Osoba fizyczna.

PRZEDMIOT PETYCJI:

Podjąć inicjatywę ustawodawczą dotyczącą zmiany ustawy z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej, w celu zmiany przepisów w taki sposób, aby dostosować je do obecnych uwarunkowań Państwa Polskiego i Muzułmańskiego Związku Religijnego.

UZASADNIENIE WNOSZĄCEGO PETYCJE:

Przedmiotem petycji jest wniosek o wprowadzenie następujących zmian w ustawie o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej:

- usunięcie art. 6 ust. 1 i 3, art. 7, art. 9, art. 10 ust. 2, art. 11, art. 12, art. 14, art. 15, art. 17, art. 18, art. 19, art. 20 ust. 1 i 2, art. 21, art. 23, art. 28 ust. 3, art. 30, art. 33, art. 34 ust. 1 i 2, art. 38 oraz art. 43, w celu dostosowania przepisów do obecnych uwarunkowań;

- uchylene art. 29 w zakresie opłat pocztowych, z uwagi na bezcelowość utrzymania tej regulacji.

Zdaniem autora petycji usunięcie powyższych przepisów jest uzasadnione zasadą rozdziału Kościoła od Państwa. Państwo nie powinno wybierać suwerennych władz związku religijnego, jak również nie może ingerować w jego wewnętrzne sprawy.

STAN PRAWNY:

Konstytucja RP z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 ze zm.) w art. 25 ust. 1 stanowi, że Kościoły i inne związki wyznaniowe są równouprawnione. Stosunki między państwem a kościołami i innymi związkami wyznaniowymi są kształtowane na zasadach autonomii oraz wzajemnej niezależności każdego w swoim zakresie, jak również współdziałania dla dobra człowieka i dobra wspólnego (ust. 3).

Ustawa z dnia 21 kwietnia 1936 r. o stosunku Państwa do Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 30 poz. 340 ze zm.) jest podstawą prawną funkcjonowania Związku. Oprócz tej ustawy istotnym aktem jest Statut Związku zatwierdzony rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 26 sierpnia 1936 r. o uznaniu Statutu Muzułmańskiego Związku Religijnego w Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. Nr 72, poz. 517). Zgodnie z postanowieniami ustawy Związek jest niezależny od jakichkolwiek obcokrajowych władz duchownych i świeckich. Związek jako całość oraz jego poszczególne gminy wyznaniowe są osobami prawnymi (art. 1 i art. 35).

Mufti Muzułmański z pomocą Najwyższego Kolegium Muzułmańskiego (dalej: Kolegium) sprawuje zwierzchnią władzę oraz nadzór nad wykonywaniem obowiązków przez duchowieństwo i pieczę nad potrzebami religijnymi, reprezentując Związek wobec władz państwowych, kościołów i innych związków religijnych w Polsce i za granicą. Stanowisko Muftiego jest dożywotnie i jego siedzibą jest m. Wilno (art. 3 i 4).

Mufti jest wybierany przez Wszechpolski Kongres Elekcyjny Muzułmański (dalej: Kongres) spośród kandydatów, przedstawionych przez Kolegium, wobec których nie sprzeciwił się Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego (dalej: Minister). W tym celu Kolegium przedstawia Ministrowi za pośrednictwem Wojewody Wileńskiego, najdalej w ciągu 30 dni od dnia opróżnienia urzędu Muftiego, spis kandydatów, obejmujący co najmniej dwa nazwiska. W przypadkach szczególnych Minister może udzielić dyspensy od niektórych wymogów na kandydata na Muftiego (art. 6 ust. 1-3).

Kolegium zwołuje Kongres Elekcyjny w celu wyboru Muftiego, po uprzednim porozumieniu się zastępcy Muftiego z Ministrem, w terminie dwumiesięcznym od dnia ostatecznego ustalenia listy kandydatów (art. 7).

Wybór Muftiego podlega zatwierdzeniu Prezydenta RP na przedstawienie Ministra. Przed objęciem urzędu elekt składa na ręce Ministra przysięgę, a następnie otrzymuje dekret Prezydenta RP o zatwierdzeniu wyboru i obejmuje swój urząd (art. 9).

Kolegium jest organem pomocniczym Muftiego i składa się z Muftiego jako przewodniczącego oraz czterech członków: dwóch duchownych i dwóch świeckich. Członków Kolegium oraz zastępców wybiera Wszechpolski Kongres Muzułmański na pięć lat spośród osób, co do których Minister nie złożył sprzeciwu, zatwierdzając ich na stanowiskach (art. 10). Członkowie Kolegium i ich zastępcy składają przed objęciem urzędu na ręce właściwego wojewody lub jego zastępcy przysięgę, a następnie otrzymują z rąk wojewody dekret Ministra (art. 11).

Kongres składa się z delegatów, wybranych na ogólnych zebraniach członków muzułmańskich gmin wyznaniowych oraz z wszystkich członków Kolegium i odbywa się w Wilnie co najmniej raz na pięć lat pod przewodnictwem Muftiego, albo wyznaczonego przez niego członka Kolegium. Kongres zwołuje Kolegium po uprzednim porozumieniu się Muftiego z Ministrem, któremu przedkłada szczegółowy program obrad Kongresu co najmniej na miesiąc przed wyznaczonym terminem (art. 12).

Na posiedzenia Kongresu Minister może delegować swych przedstawicieli, którzy mają prawo zabierać głos poza kolejnością mówców i składać oświadczenia (art. 14).

Kolegium za pośrednictwem Wojewody Wileńskiego przesyła Ministrowi do wiadomości odpisy protokołów z posiedzeń Kongresu (art. 15).

W celu zaspokojenia potrzeb religijnych wyznawców Islamu mogą być tworzone muzułmańskie gminy wyznaniowe (dalej: gmina). Tworzenie, znoszenie gmin, zmiana ich granic i siedzib jest dokonywana na zarządzenie Kolegium i wymaga uprzedniej zgody Ministra (art. 17).

Kwestie dotyczące organizacji i funkcjonowania muzułmańskiej gminy wyznaniowej (dalej: gmina) są uregulowane w art. 18 i następnych. Na czele gminy stoi Imam, zaś jego zastępcą i pomocnikiem jest Muezzin, są oni wybierani przez ogólne zebranie członków danej gminy, co do których właściwy wojewoda nie złożył sprzeciwu. Przed objęciem stanowiska składają oni przysięgę na ręce właściwego starosty lub jego zastępcy.

Właściwy wojewoda w razie szkodliwej działalności Imama lub Muezzina może zażądać od Muftiego wydania zarządzeń zapobiegawczych lub usunięcia osoby z zajmowanego stanowiska. Muftiemu przysługuje odwołanie do Ministra (art. 20).

Imam lub jego zastępca zawiadamia właściwą powiatową władzę administracji ogólnej o terminie ogólnego zebrania członków gminy, co najmniej na 10 dni przed wyznaczonym dniem zebrania (art. 21).

Mufti używa pieczęci z godłem i napisem, zawierającym nazwę władzy w języku polskim i arabskim. Wzory pieczęci ustala Kolegium, które podlegają zatwierdzeniu przez Ministra w porozumieniu z Ministrem Spraw Wewnętrznych (art. 28).

Opłaty pocztowe za korespondencję urzędową władz i urzędów Związku normują powszechnie obowiązujące pocztowe przepisy prawne (art. 29).

Władze państwowe udzielają pomocy władzom i urzędom Związku przy wykonywaniu ich zarządzeń: w razie zawieszenia duchownego w czynnościach lub złożenia go z urzędu oraz we wszystkich innych przypadkach, przewidzianych przez prawo obowiązujące (art. 30).

Kolegium za zgodą Ministra w miarę potrzeby otwiera szkoły duchowne (art. 33).

Ustawa wprowadza obowiązek odmawiania modlitw za pomyślność Polski i jej Prezydenta podczas nabożeństw piątkowych oraz w święta państwowe (art. 34).

Związek otrzymuje na swoje potrzeby dotacje, ustalane corocznie w budżecie państwowym, które są przyznawane przez Ministra (art. 38).

Ponadto nieruchomości Związku może być nadany status wakufa – muzułmańskiej instytucji prawa rzeczowego – na podstawie uchwały właściwych władz i organów

Związku, zatwierdzonej przez Ministra w porozumieniu z Ministrem Skarbu oraz z Ministrem Rolnictwa i Reform Rolnych (art. 43–46).

Ustawa z dnia 17 maja 1989 r. o gwarancji wolności sumienia i wyznania (Dz. U. z 2017 r. poz. 1153) w art. 10 ust. 1 stanowi, że Polska jest państwem świeckim, neutralnym w sprawach religii i przekonań. Zgodnie z art. 11 ust. 1 Kościoły i inne związki wyznaniowe przy wykonywaniu swoich funkcji religijnych są niezależne od państwa.

DZIAŁANIA POWIĄZANE:

Sąd Najwyższy w postanowieniu z 12 maja 2016 r., sygn. akt IV CSK 529/15, stwierdził, że gwarancja autonomii i niezależności kościoła lub związku wyznaniowego implikuje niedopuszczalność ingerencji sądu jako organu władzy państwowej w zakres kościoła lub związku wyznaniowego, a więc także niedopuszczalność sądowej oceny prawidłowości stosowania własnego prawa przez kościół lub związek wyznaniowy.

INFORMACJE DODATKOWE:

Muzułmański Związek Religijny został utworzony w dniach 28-29 grudnia 1925 r., podczas zjazdu muzułmanów w Wilnie, pod nazwą „Wszepolski Zjazd Delegatów Gmin Muzułmańskich”. Wybuch II wojny światowej przerwał działalność Związku. Po II wojnie działalność została wznowiona w 1947 r. Od tego czasu Związek nieprzerwanie działa na rzecz społeczności tatarsko-muzułmańskiej w Polsce.

W ramach Związku funkcjonują Muzułmańskie Gminy Wyznaniowe z siedzibami w: Białymstoku, Bohonikach, Kruszynianach, Gdańsku, Podludowie i Warszawie.¹

Wskazać należy, że w 2009 r. uchwalono nowy Statut Związku. Jednakże nie został on zatwierdzony we właściwy sposób (w drodze rozporządzenia Rady Ministrów), a jedynie był przekazany do wiadomości właściwemu ministrowi.

Rada Wspólna Katolików i Muzułmanów funkcjonuje od 1997 r. Z inicjatywy Rady i Komitetu ds. Dialogu z Religiami Niechrześcijańskimi Konferencji Episkopatu Polski co roku 26 stycznia odbywa się Dzień Islamu w Kościele katolickim.

OPRACOWAŁA

Żaneta Urawska-Labęcka

WICEDYREKTOR

Danuta Antoszkiewicz

¹ <http://mzr.pl/historia-mzr-w-rp/>